برگزاری گرامیداشت هفته دفاع مقدس با شعار «لبیک یا خامنه‌ای»

گرامیداشت هفته دفاع مقدس با شعار «لبیک یا خامنه‌ای» برگزار خواهد شد. به گزارش ایسنا، سردار سرتیپ پاسدار بهمن کارگر، رئیس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، روز گذشته در یک نشست با اعلام این خبر گفت: علی‌رغم برخورداری دشمنان از تجهیزات خاص رسانه‌ای، رسانه‌های ما توفیق داشتند و گل کاشتند. در نزد مردم دنیا، ایران پیروز است و دشمنان شکست خورده‌اند. خودشان هم به این شکست اعتراف می‌کنند. فرماندهان فعلی به‌خوبی راه فرماندهان شهید را ادامه می‌دهند. از سوی دیگر از نظر تولید تسلیحات هم به موفقیت‌های زیادی دست یافته‌ایم. تجهیزات به‌جامانده از شکست آمریکا در دشت مهیار در موزه‌ها به‌نمایش گذاشته می‌شود. دشمنان در حال به‌انحراف‌کشیدن رخدادهای دو جنگ اخیر از طریق سینما و مستند هستند و مراجع مسئول باید در این‌باره اقدام کنند تا از حماسه‌سازی دشمن جلوگیری شود. به گفته سردار کارگر، امسال ۱۱۹۴ برنامه در کل کشور اجرا و این برنامه‌ها از روز ۳۱ شهریور ماه با تجلیل از پیشکسوتان دفاع مقدس آغاز خواهد شد. یاد شهید سیدحسن نصرالله نیز در این هفته گرامی داشته می‌شود. همچنین ۱۶۴ عنوان کتاب جدید و مجموعه ۲۲ جلدی مادران شهدا در هفته دفاع مقدس رونمایی خواهد شد.

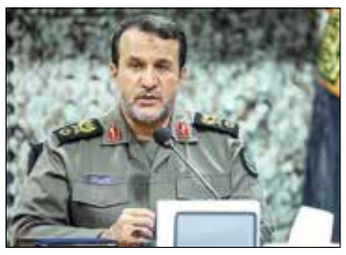

جام جم
فرهنگ
CULTURE
۵
یکشنبه ۲۹ شهریور ۱۴۰۵ شماره ۷۴۲۱

بررسی مؤلفه‌های نشان ملی «پارسی جان» در گفت‌وگو با دست‌اندرکاران برگزاری این رویداد

تکیه‌گاه‌مان دیوار زبان فارسی است

آزاده صالحی
گروه فرهنگ و هنر

نامزدهای دریافت نشان ملی «پارسی جان» در حالی طی روزهای اخیر از سوی هیات داوران دومین دوره از این جایزه معرفی شدند، که در نشست پایانی هیات داوران، محمدمهدی باقری (مدیرموسسه ویراستاران)، نرم‌افزار «بله»، حمیدرضا محمدی (موسس تارنمای گنجور)، محمد معتمدی خواننده آواز ایرانی، قطار شهری تهران (معاونت فرهنگی مترو) و حسین اژدهایی خبرنگار واحد مرکزی هرمزگان به‌عنوان نامزدهای این دوره معرفی شده‌اند. ناصر فیض، دبیر و سیدعلی میرفتاح، دبیر علمی این رویداد هستند. به این بهانه با برخی از دست‌اندرکاران نشان ملی پارسی جان به گفت‌وگو نشسته‌ایم.

نقش زبان فارسی در شکل‌دهی هویت

سیدعلی میرفتاح، دبیر علمی نشان ملی پارسی جان در پاسخ به این سؤال که برگزاری این رویداد در شرایط فعلی چقدر می‌تواند در تقویت هویت ملی در بطن جامعه تاثیرگذار باشد می‌گوید: همین که در این موقعیت، شاهد برگزاری چنین رویدادی هستیم اهمیت مضاعف این ماجرا را نشان می‌دهد و این نکته را اثبات می‌کند که زبان فارسی فقط برای برقراری ارتباط نیست، بلکه از جهاتی می‌تواند در شکل‌دهی هویت ما هم نقش داشته باشد. درواقع، حفاظت از زبان، صیانت از هویت، ذهنیت و اندیشه ما نیز به‌شمار می‌رود. یکی دیگر از وجوه اهمیت این رویداد این است که امروز که غالب اقشار جامعه درگیر مباحث جنگ و اقتصاد هستند، پرداختن به این رویداد جای امید دارد. به‌ویژه این‌که دروازه‌بانی و تولی‌گری آن را گروهی در حوزه هنری به عهده گرفته‌اند و در تلاشند تا نقاط قوتی را که در گویندگان این زبان می‌بینند شناسایی کرده و در عرصه ملی معرفی کنند و موجب تشویق دیگر افراد جامعه نیز شوند.

برخلاف کشور ترکیه جلوی تغییر خط‌مان را گرفتیم

دبیر علمی نشان ملی پارسی جان درباره اهمیت زبان فارسی و نقش نهادهایی چون حوزه هنری در تحکیم و ترویج این زبان نیز اضافه می‌کند: البته توجه به زبان فارسی محدود به این دوره نیست، بلکه از گذشته چنین عنایتی نسبت به آن وجود داشته است. می‌توان گفت، زبان همیشه از ما و ما از زبان مراقبت کرده‌ایم. به‌خصوص در دوره جدید که با دنیای غربی و تکنولوژی آشنا شده‌ایم و بسیاری از کلمات بیگانه وارد زبان ما شده‌اند که بیم آن می‌رود زبان فارسی به لحاظ نحوی دستخوش تغییرات بسیار شود. در دهه‌های پیشین که فرهنگستان زبان و ادب فارسی شکل گرفت، این نگرانی در بین برخی دانشگاهیان و متفکران به وجود آمد که مبادا بلایی که سر کشور ترکیه آمد بر ما هم حادث شود. ترک‌ها خط خود را عوض کردند و همین مسأله باعث شد تا نسل‌های جدید نتوانند به خوانش متون کهن خود بپردازند. درحالی‌که ما جلوی تغییر خط را گرفتیم و از زمان شکل‌گیری فرهنگستان، نحو زبان فارسی حفظ شد. هرچند در ابتدا هم و غم حفظ زبان در بین قشر نخبگانی وجود داشت، ولی به‌تدریج، رسانه‌ها و کسانی که دلسوز کشور هستند نیز به این جرگه پیوستند و نگرانی‌ها نسبت به غلط‌نویسی عمدی و بهره‌گیری از کلمات فرنگی به‌جای فارسی اصیل، در فضای مجازی قوت گرفت. نباید فراموش کرد که بخش اعظمی از توجه به زبان فارسی، به دغدغه‌های رهبر شهیدمان بازمی‌گردد که در فرصت‌های مختلف نسبت به آن هشدار دادند و با جلسات شعر و قصه، تلاش کردند در این حیطه میانداری کنند. این اتفاق امروز عملی شده و می‌بینیم که حواس جامعه نسبت به حفظ زبان فارسی جلب شده است.

سیدعلی میرفتاح: بخش اعظمی از توجه به زبان فارسی، به دغدغه‌های رهبر شهیدمان بازمی‌گردد که در فرصت‌های مختلف نسبت به آن هشدار دادند و با جلسات شعر و قصه تلاش کردند در این حیطه میانداری کنند

تمام مفاخر کهن و معاصر بر مرکب زبان فارسی سوار بوده‌اند

محمود توسلیان، عضو دفتر پاسداشت زبان فارسی در پاسخ به این سؤال که توجه جامعه نسبت به اهمیت زبان فارسی در سال‌های اخیر چقدر توانسته در سمت‌وسو بخشیدن به چنین جایزه‌ای نقش داشته باشد توضیح می‌دهد: زبان در هر سرزمینی تنها ابزار گفت‌وگو و یک سری ساختارهای نحوی نیست، بلکه محمل اندیشه در هر فرهنگی به‌شمار می‌رود. طبعا وجه تمایز انسان‌ها با یکدیگر که در کشورهای مختلف زندگی می‌کنند به‌دلیل تفاوت‌های زبانی‌شان است. به‌خصوص این‌که هر زبان، لایه‌ها و ظرفیت‌هایی دارد که به پررنگ کردن تفاوت در نوع اندیشه‌ها منجر می‌شود. کشور ما از این بابت، غنی و ثروتمند است، دلیلش این است که زبان فارسی امکانی را فراهم می‌کند تا اندیشمندان و هنرمندان بیشتری در سایه‌سار این زبان پرورش یابند. به بیان ساده‌تر، تمام مفاخر ما از گذشته تا دوره معاصر سوار بر مرکب زبان فارسی بوده و زبان به مدد ظرفیت گسترده‌اش، به مثابه یک دستگاه اندیشه‌ورز برای ملت‌ها قلمداد می‌شود. قرن‌هاست که ما به‌وسیله نظم و نثر فارسی به ارائه آثار فاخر می‌پردازیم. نکته دیگر این است که اصولا آدم‌ها در بزنگاه‌های زندگی، به فکر کردن درباره چیستی‌ها روی می‌آورند و در این زمینه از زبان کمک می‌گیرند. از این رو، توجه عامه مردم به زبان فارسی در سال‌های اخیر، نشان از آن دارد که به‌خوبی به این نکته پی برده‌اند که زبان فارسی، زیربنای هویت و سرمایه اصلی‌شان محسوب می‌شود. از سوی دیگر، وقتی شورای انقلاب فرهنگی می‌بیند که نسبت به بزرگداشت زبان فارسی از سوی جامعه، توجه بیشتری صورت می‌گیرد، سعی می‌کند مناسبت‌هایی از این دست را بیش از پیش در تقویم بگنجاند تا این یادآوری‌ها در فرهنگ جامعه ما نهادینه شود.

غفلت از میراث زبان فارسی، گذشته و آینده ما را به مخاطره می‌اندازد

عضو دفتر پاسداشت زبان فارسی درباره دلایل برگزاری چنین مراسمی نیز اضافه می‌کند: در کشور ما همواره به این مسأله توصیه شده که باید در راستای حفظ و احیای زبان فارسی کوشید، چراکه با از دست رفتن زبان، جامعه از دست خواهد رفت. به‌عنوان مثال، وقتی ابزاری مثل تلفن همراه از فرهنگ دیگری به دست ما می‌رسد، نیاز داریم تا با اشراف به زبان انگلیسی، با این دستگاه کار کنیم. رهبر شهید انقلاب نیز همیشه به این مسأله اشاره داشتند که زبان فارسی سرمایه است. به همین خاطر است که مجموعه‌ها و نهادهای فرهنگی به این فکر افتاده‌اند که با برپایی آیین‌های مختلف، سهمی در توجه و حمایت از این زبان داشته باشند. چندان که نشان پارسی جان هم با چنین رویکردی به فعالیت خود ادامه می‌دهد. غفلت از میراث ارزشمندی مانند زبان فارسی، هستی، گذشته و آینده ما را به مخاطره می‌اندازد و اگر می‌بینیم که تا امروز در شرایط دشوار توانسته‌ایم ایستادگی کنیم به‌واسطه همین زبان فاخر بوده است.

محمود توسلیان: مهم‌ترین هدف نشان پارسی جان، تجلیل از افرادی است که توانسته‌اند رفتار متفاوتی را در جهت آشتی جامعه با زبان فارسی رقم بزنند ی این نشان دارای چند بخش است.

تجلیل از افرادی که رفتار متفاوتی را در جهت آشتی جامعه با زبان فارسی رقم زده‌اند

توسلیان در پاسخ به سؤال دیگری مبنی بر این که چرا در بخش برگزیدگان این نشان، از مؤلفانی که در تدوین فرهنگ‌نامه‌ها سهم داشته یا افرادی که در تدوین کتاب‌های زبان فارسی در مدارس کوشیده‌اند یادی نمی‌شود گفت: یکی از محورهای اصلی آیین‌نامه اهدای جایزه پارسی جان این بود که توجه‌مان را به سمت عموم جامعه ببریم، نه کسانی که فی‌ذاته در این زمینه متخصص هستند. به‌عنوان مثال، ما یک خلبان داشته‌ایم که در ابتدای هر پرواز، به‌جای خواندن متن‌های رایج، پیام خود را با شعر سعدی: منت خدای را عزوجل ... شروع می‌کند، یا در اواسط پرواز به شعرخوانی برای مسافران می‌پردازد. درست است فعالیت افرادی که در لغت‌نامه‌ها کار می‌کنند به خودی خود ارزشمند است، اما می‌خواستیم در این آیین، به آن بخش از افراد جامعه که دارای مشاغل دیگری هستند و درعین‌حال، گوشه چشمی هم به حفظ زبان فارسی دارند توجه کنیم. مثل کسی که بازی «آمیرزا» را تولید کرده یا فرد خلاقی که از روی اسامی ایستگاه‌های مترو، به سرودن شعر پرداخته است. یا فردی که در دل وبگاه ویراستاران، وبگاه دیگری با عنوان «فرهنگ املایی» راه‌اندازی کرده و تا امروز ۴۰ هزار کلمه را در این وبگاه وارد نموده است. بنابراین می‌توان گفت، مهم‌ترین هدف نشان پارسی جان، تجلیل از افرادی است که توانسته‌اند رفتار متفاوتی را در جهت آشتی جامعه با زبان فارسی رقم بزنند. این نشان دارای چند بخش است، هرچند در نهایت، یک برگزیده موفق به دریافت نشان ملی می‌شود. توسلیان در پاسخ به این سؤال که حمایت از چنین رویدادهایی چقدر می‌تواند گرایش عمومی جامعه را به مؤلفه هویت ملی جلب کند می‌گوید: در روزهای دشوار که دو جنگ ۱۲روزه و رمضان را پشت سر گذاشته‌ایم، تنها تکیه‌گاه‌مان، دیوار زبان فارسی بوده است. مصداق این مسأله، سردادن شعارها و شعرخوانی مردم در میادین است و همین‌طور، تصاویری که در قالب دیوارنگاره، شهر را مزین کرده‌اند. همه اینها نشان از آن دارد که ما سوار بر مرکب زبان فارسی هستیم و تلاش می‌کنیم میراثی که فردوسی و سایر چهره‌های ادبیات کهن برای‌مان به یادگار گذاشته‌اند را به فراخور شرایط روز، مورد بازتولید قرار داده و با حفظ روحیه، دفاع از مام میهن را از یاد نبریم.

یادداشت

حجت‌الاسلام رضا رمضان نرگسی | نویسنده و پژوهشگر

برنامه دشمن برای فتنه روشنگری با خطبه ۵۰ نهج‌البلاغه

این روزها همه از وحدت سخن می‌گویند اما در عمل، گاه اتفاقاتی رخ می‌دهد که نگرانی‌هایی را برمی‌انگیزد. برای آن‌که معیار روشنی در این زمینه داشته باشیم، شایسته است نگاهی به خطبه پنجاهم امیرالمؤمنین(ع) در نهج‌البلاغه بیندازیم؛ خطبه‌ای که امام در آن، دو گروه را منشأ فتنه معرفی می‌کند: هواپرستان و بدعت‌گذاران.

گروه نخست، کسانی هستند که براساس خواهش‌های دل و هوای‌های نفسانی خود عمل می‌کنند. این خواهش‌ها لزوما به‌معنای معصیت نیست؛ کسی ممکن است زندگی آرامی بخواهد، علاقه‌مند به زندگی عادی داشته یا در پی رونق کسب‌وکارش باشد. همه این خواسته‌ها، در شمار هوای‌های نفسانی قرار می‌گیرند. چنان‌که امام حسین(ع) در روز عاشورا فرمودند، برای بسیاری از مردم، دین جز لقلقه زبان نیست. گروه نخست، براساس خواهش‌های دل خود عمل می‌کنند و هنگامی که دین را در تعارض با نفسانیات و خواسته‌های‌شان می‌بینند، درصدد تغییر آن برمی‌آیند و مطالبی را به نام دین به مردم قالب می‌کنند؛ معاویه نمونه‌ای از این گروه است.

گروه دوم، بدعت‌گذاران هستند. اینان لزوما اهل هوای‌پرستی، معصیت و خوشگذرانی نیستند؛ بلکه دیندارانی هستند که به‌زعم خود، بیش از اندازه بر دین پای می‌فشارند و گاهی تصور می‌کنند باید از امام خویش نیز پیشی بگیرند.

به این معنا که برای محکم‌تر گرفتن دین، آن‌گونه که خود می‌پندارند، در دینداری دچار غلو می‌شوند و از امام‌شان جلو می‌افتند.

امیرالمؤمنین(ع) در خطبه پنجاهم نهج‌البلاغه، این دو گروه را منشأ فتنه معرفی می‌کند: گروهی که دین را با خواهش‌های نفسانی خود تغییر می‌دهند و گروهی که با زیاده‌روی در دینداری، از امام خویش پیشی می‌گیرند.

فتنه؛ آمیختن باطل با حق

فتنه آن‌گاه شکل می‌گیرد که هوای‌های نفسانی و بدعت‌ها به‌صورت خالص مطرح نشوند؛ زیرا اگر این دو گروه، خواسته‌های خود و بدعت‌های‌شان را آشکارا بیان می‌کردند، مردم فریب نمی‌خوردند. گروه نخست، هوای‌های نفسانی خود را با حقایق دینی درمی‌آمیزد؛ از این‌رو هنگام سخن گفتن از امام حسن(ع) مایه می‌گذارد، صلح آن حضرت را مطرح می‌کند و امثال معاویه، آیات قرآن را علیه امیرالمؤمنین(ع) به‌کار می‌گیرند و قرآن‌ها را بر سر نیزه می‌کنند. گروه دوم، کسانی هستند که ظاهر دین را می‌بینند و به آن تمسک می‌جویند.

وقتی رهبری می‌فرماید من با اینها راه آمدم، این دیگر راه رهبری است و ما باید از آنچه ایشان فرموده‌اند، اطاعت کنیم. به یک معنا، گروه نخست کسانی هستند که می‌گویند باید کوتاه بیاییم و حتی تنگه‌هرمز را رها کنیم؛ اینها همان هوای‌پرستانی هستند که امام علی(ع) از آنان نام می‌برد. هر دو گروه، سر و ته یک کرباسند؛ چه آنهایی که سرسختانه دنبال نظر دشمن هستند و چه آنهایی که با اصرار و پافشاری، تنها نظر خود را دنبال می‌کنند. واقعیت صراط مستقیم این است که باید به‌دنبال نظر رهبری باشیم.

کتاب

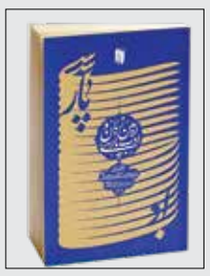

انتشار کتابی درباره ره‌گفتارهای رهبر شهید

کتاب «امین زبان و ادب پارسی»، ره‌گفتارهای حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای درباره زبان و ادبیات فارسی با ویرایش، صفحه‌آرایی و طرح جلد جدید به‌کوشش محمدحسن مقیسه منتشر شد. این کتاب شامل ره‌گفتارهای امام مجاهد شهید حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای (قدس‌الله‌نفسه‌الزکیه) درباره زبان و ادبیات فارسی با ویرایش، صفحه‌آرایی و طرح جلد جدید به‌کوشش محمدحسن مقیسه است که به‌تازگی راهی بازار نشر شده است. این کتاب مجموعه‌ای از سخنان و رهنمودهای رهبر شهید انقلاب اسلامی درباره حفظ و گسترش زبان فارسی است. در این کتاب، با تحلیل محتوایی بیانات رهبر شهید انقلاب، تلاش شده تا نوع نگاه معظم‌له به زبان و ادبیات فارسی، به خواننده معرفی و ابعاد چارچوب ذهنی حضرت آیت‌الله‌العظمی شهید خامنه‌ای در صیانت و گسترش زبان فارسی و راهکارهای مربوطه احصا شود. امین زبان و ادب پارسی از سوی انتشارات انقلاب اسلامی منتشر و روانه بازار نشر شده است.

تئاتر

اجرای نمایش «بک‌استیج» در تماشاخانه هیلاج

نمایش «بک‌استیج» به‌نویسندگی آیت نتاج و طراحی و کارگردانی حسین کشفی اصل، از یکم مهر در تماشاخانه هیلاج روی صحنه می‌رود. تهیه‌کنندگی این نمایش را مهتاب باجلان برعهده دارد. در خلاصه داستان این نمایش آمده است: یک گروه تئاتری تصمیم دارد نمایش «هملت» را روی صحنه ببرد اما روابط پشت صحنه آنها مانع از این اتفاق است. محمد امین، مهتاب باجلان، کوثر باصری، حامی حاتمی، مصطفی خسروجردی، مانا دارابی، صبا سبحانی، میکائیل ضیائی‌فرد، محمدرضا علی‌محمدی و محسن میرزاخانی (به‌ترتیب حروف الفبا) در نمایش بک‌استیج ایفای نقش می‌کنند. کشفی اصل، پیش از این نمایش‌هایی مانند پزشک پوشالی، افرای ژاپنی، زوج ناجور، سوءتفاهم، عددهای نشده، لئوناردو داوودنژاد و تجربه‌های اخیر را در مقام کارگردان روی صحنه برده است. این نمایش از اول مهر سال جاری، هر روز ساعت ۱۸:۴۵ در تماشاخانه هیلاج اجرا می‌شود.

تجلیل

پیشکسوتان صدابرداری سینمای ایران تجلیل می‌شوند

مراسم بزرگداشت سه پیشکسوت صدابرداری و صداگذاری سینمای ایران در خانه سینما برگزار می‌شود. در ادامه سلسله‌برنامه‌های قدردانی و بزرگداشت فعالان صنوف سینمایی مراسم بزرگداشت پیشکسوتان صنف صدابرداری و صداگذاری سینمای ایران، دوشنبه (۳۰ شهریور) در خانه سینما برگزار می‌شود. در این مراسم که از ساعت ۱۷ در سالن سیف‌الله داد خانه سینما برگزار می‌شود، با حضور سینماگران و هنرمندان، حسن زاهدی، اسحاق خانزادی و بهروز شهامت مورد قدردانی قرار خواهند گرفت و حضور در این مراسم برای علاقه‌مندان آزاد است. پیش از این نیز در روزهای اخیر، مراسم گرامیداشت روز ملی سینما با حضور جمعی از سینماگران، مدیران فرهنگی و هنرمندان همراه بود و در بخش‌های مختلف خود به‌مرور تاریخ سینمای ایران، پاسداشت چهره‌های ماندگار و طرح دغدغه‌های امروز این عرصه اختصاص داشت و در این رویداد، اهالی سینما با طعم ایران، گویش‌ها و فیلم‌ها کنار یکدیگر نشستند.

سینمای مستند

اکران دو فیلم در مرکز گسترش سینمای مستند

در ادامه برنامه نمایش‌های «پاتوق مستند» دوشنبه ۳۰ شهریور مستند بلند «وقتی رویا نباشد» ساخته سعید دشتی و مستند کوتاه «کات» ساخته سیدعدنان طاهری در سالن حقیقت مرکز گسترش نمایش داده می‌شوند. وقتی رویا نباشد درباره دو غواص ایرانی است که تصمیم دارند به سفری هیجان‌انگیز برای غواصی در آب‌های یخ‌زده قطب شمال در سیبری بروند اما تنها ۱۰ روز پیش از آغاز این ماجراجویی، رخدادی غیرمنتظره برای یکی از آنها پیش می‌آید. اکنون آنها باید تصمیم بگیرند که آیا سفرشان را متوقف کنند یا رویایی را که از کودکی در سر داشتند، دنبال کنند. کات نیز درباره فردی به‌نام «مزهور» است که برای نجات نخل‌های نخلستان خود با خشکسالی مقابله می‌کند. همزمان، عشق او به بازیگری و سینما نیز در زندگی‌اش حضور دارد و او تلاش می‌کند هر دو جنبه از علاقه‌هایش را حفظ کند. علاقه‌مندان برای تماشای این آثار به میدان شهید قندی، جنب بانک مسکن، شماره ۱۵، مرکز گسترش سینمای مستند، تجربی و پویانمایی مراجعه کنند.